החובל פרק שמיני בבא קמא

חייב בכולן. תמשה דברים: **היכי דמי.** איכא היזק בלא תחורה: **לאו כגון שהכהו כו'.** דבאין קופו למחזר ליכא למימר דכל בלא תחורה קופו למחזר הוא: **שנלמו.** דאפחתיה מכספיה בלא תחורה: ה"ג **גלמו מהדר הדר היינו בעיין.** כלומר מה לי יד הא בקופו למחזר ממיינת ליה: **נשא.** סס המשיר את הסער ומינו [ז]מחזר ואיכא נזק דהא אפחתיה מכספיה דמוס הוא: **קרטופני.** בקעים בקעים מטתון: **מנוחי ליה.** מכאיבים לו מחמת מחוק הסס: **דבעי לאסויי.** לעגרא דהגך קרטופני: **שבח דהוי מרקד כי כוכי.** לשון מרקד המגיות: **דבעי אחוויי גווני.** מראה ניעוע כראשו להראות מיני שחוק כדרך הלילנים דהשתא עד שירפא הגך קרטופני לא מלי מחוי ואע"פ שלא בטלו משאר מלאכה נותן לו שבח זו הואיל ומלאכתו בכך: **שבח גדולה.** דמי ידו: **ושבח קטנה.** כל ימיס שיפול למשכב רואין אותו כאילו הוא שומר קישואין: **שבכל יום ויום.** עד שיחזור לקדמותו נותן לו בכל יום כמו שנשכרים פועלים בשוק ולא כשומר קישואין דהא לרבא לא יהיב ליה דמי ידו: ה"ג **הקוטע יד עבד עברי של חבירו.** קוטע ממש דאין פופו לחזור: **ואלל רבו לא פיחת.** שלא בטלו ממלאכה: **פיחת אלל רבו.** אף אלל רבו בגון קיטע את ידו: **וכולן.** עניים ועשירים: **לאילו ידו כו'.** ואין שמין את העני לפי עניותו להקל ולא את העשיר לפי עשרו שהרי אין לדמי בשתו סוף אלא כולן שוין בכך: **כאמתים שבהן.** פחותים שבעניים להקל דיון דעני הוא בושתו קלה: **סומא אין לו בושת.** לקמן בשמעתין (פ"ב): **אלא רבי שמעון היא.** דאיהו נמי נלו כי הדדי משוי להו: **אין לעבדים בושת.** כמתניתין היא (דף פז.): **נתכוון לבייש את זה כו' פטור.** מדשמעינן ליה לר' שמעון גבי קטלא בשלו הן הנשרפין (פנהדרין דף עט.) נתכוון להרוג את זה והרג את זה פטור הכא נמי לא שנא דטעמא דהתם משום ואלא לו הכא נמי כתיב בתוטיו: **שיימינן בהו.** בכמה ימלה עבד זה ויעשו לו בושת זה ואומו שומא יתן לבן חורין זה: **כדאמר רב אפא.** לקמן (ע"ב): דמיכלמו

חייב בכולן האי לא עשה חבורה היכי דמי לאו כגון שהכהו על ידו וסופו לחזור וקתני חייב בכולן אמרי הכא במאי עסקינן כגון שחירשו ולא עשה בו חבורה [6]והאמר רבה [א]החורש את אביו נהרג לפי שאי אפשר לחרישה בלא חבורה טיפתא דדמא נפלה ליה באודניה אלא הכא במאי עסקינן כגון שגילחו גילחו מהדר הדר [ב]והיינו בעיין אמרי הכא במאי עסקינן [ג]כגון שסכו [ד]נשא דלא הדר צער דאית ליה קרטופני ברישיה וצווחי מהנהו קרטופני ריפוי דבעיא אסויי שבת דהוה מרקיד בי כובי דבעיא מחוי גוני ארישא ולא מחוי מהנהו קרטופני בושת אין לך בושת גדול מזה ומילתא דבעיא ליה לרבה פשיטא ליה לאביי להך גיסא ולרבא להך גיסא דאתמר [ד]הכהו על ידו וצמתה וסופה לחזור אביי אמר נותן לו שבת גדולה ושבת קטנה ורבא אמר [ה]אינו נותן לו אלא דמי שבתו שבכל יום ויום איתמר הקוטע יד עבד עברי של חבירו אביי אמר נותן לו שבת גדולה לעבד [ו] ושבת קטנה לרב רבא אמר [ז]הכל ינתן לעבד וילקח בהן קרקע והרב אוכל פירות [ח]פשיטא פיחת אצל עצמו ואצל רבו לא פיחת היכי דמי דפסקיה לריש אוניה או לריש נחיריה הכל לעצמו פיחת אצל רבו פלוגתא דאביי ורבא: בושת הכל לפי המבייש והמתבייש: מני מתניתין לא רבי מאיר ולא ר' יהודה אלא ר' שמעון היא [ח]דתנן וכולן רואין אותן כאילו הם בני חורין שירדו מנכסיהם שהן בני אברהם יצחק ויעקב דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר הגדול לפי גודלו והקטן לפי קטנו רבי שמעון אומר עשירים [ט]רואין אותן כאילו הם בני חורין שירדו מנכסיהם עניים כפחותין שבהן (ז) מני [ט](השתא) אי רבי מאיר מתניתין קתני הכל לפי המבייש והמתבייש ורבי מאיר בולהו בהדי הדדי נינהו ואי ר' יהודה מתניתין קתני המבייש את הסומא חייב ואילו ר' יהודה אומר סומא אין לו בושת אלא לאו רבי שמעון היא אפי' תימא ר' יהודה כי אמר ר' יהודה סומא אין לו בושת למשקל מיניה אבל למיתבא ליה יהבינן ליה והא מדקתני סיפא המבייש את הישן חייב וישן שבייש פטור ולא קתני סומא שבייש פטור מכלל דלא שנא הכי ולא שנא הכי אלא מחוורתא מתניתין רבי שמעון היא: מאן תנא להא דתנו רבנן [י]נתכוון לבייש את הקטן ובייש את הגדול נותן לגדול דמי בושתו של קטן לבייש את העבד ובייש את בן חורין נותן לבן חורין דמי בושתו של עבד מני לא רבי מאיר ולא רבי יהודה ולא רבי שמעון קא סלקא דעתך קטן קטן בנכסים גדול גדול בנכסים אי רבי מאיר האמר כולהו בהדי הדדי נינהו ואי רבי יהודה האמר [יא]אין לעבדים בושת ואי ר"ש האמר נתכוון לבייש את זה ובייש את זה פטור מאי טעמא כקטלא מה קטלא עד דמתכוון ליה דכתיב [י]וארב לו וקם עליו עד שיתכוון לו [יב]בושת נמי עד דמיכוין ליה דכתיב [ב]ושלחה ידה והחזיקה במבושיו עד שיתכוון לו לעולם ר' יהודה וכי קאמר ר' יהודה אין לעבדים בושת למיתבא להו אבל למישם שיימינן בהו ואי בעית אימא אפילו תימא רבי מאיר מי סברת גדול גדול בנכסים קטן קטן בנכסים לא גדול גדול ממש וקטן קטן ממש וקטן בר בושת הוא אין כדאמר רב פפא דמיכלמו ליה ומיכלם הכא נמי דמיכלמו

בגון שחרשו. וא"ת ואמאי חייב בכולן הא דמי כולו נותן ולפי' ר"י דלעניל ניחא דמכל מקום יש כאן נער בושת וריפוי אף על גב דשבת בכלל דמי כולו שייך לשנות חייב בכולן משום אחריני: **שבת** גדולה לעבד. כדי שילא מכנת בידו שלימה ושבת קטנה לרב אע"פ שמפסיד הרב אחס לא נקטעה ידו או רגלו היה לו דוולה ואזיל בשלימותיה ועכשיו אין יכול כי אם לשמור קישואין ופחת חשבינן ליה השתא כמו אלה דאמר בפרק קמא דקדושין (דף ח. ושם) דאין חייב להשלים דנפתחפה שדהו ואף על גב דאלה ארבע אמים חייב להשלים התם אין עושה אוס מלאכה אבל הכא יכול לשמור קישואין או פחת:

רבא אמר ינתן הכל לרב גרסינן וכן גרס ר"ת א] ונפסרים היה כמוס הכל לעבד ונקבה שבת קטנה למה לא יהיה הכל לרב אלא הכל לרב גרסינן שבת קטנה הכל לעצמו ושבת גדולה יצלח קרקע והרב אוכל פירות שמפסיד הוא בקטיעת ידו אלא מני לאילו דוולה ואמיל בשלימותה אלא לשמור קישואין או פחת:

פיחת אצל רבו. ל"ג ואלל עצמו לא פיחת פלוגתא דאביי ורבא דהתם כ"ע מודו דינתן הכל לרב אלא גרסינן פיחת אלל עצמו ואלל רבו פלוגתא דאביי ורבא ומיהו גם אגירסא זו קשה לר"י דכבר אמר זה דפליגי בקוטע יד עבד עברי ואור"י דיש לישב בדוחק אלל עצמו לא פיחת שתהא בזה פלוגתא דאביי ורבא כגון הכהו על ידו וצמתה וסופה לחזור קודם שילא לחירות דלאביי נותנין שבת קטנה לרב ושבת גדולה לעבד ואע"ג דלא מפסיד העבד מידי אלא כל הפסד של הרב הוא מ"מ כיון דשם מזק הוא זה ובנזק של קטיעת ידו אין לרב אפי' פירות לאביי גם בהיזק זה לא יטול כלום ולרבא נותן הכל לרב שבתו שבכל יום ויום:

כאילו הן בני חורין שירדו מנכסיהם. כי יש עשיריס שאין מתביישין יותר מבני חורין שירדו וכן עניים ואין יכולין לדקדק עליהם כ"כ אחה מהן מתביים כאילו ירד ואחה מתביים יותר או פחות וכיולא בזה מצינו במתניתין) גבי העביר טליתו ופרע לאם של אשה בשוק דאין מדקדקין בדבר אם היו שם בני אדם שרגיל להתביים יותר מפניהם כגון בני אדם חשובים או לא אלא שיש לשומא אחת:

עד שיתבוין לו. וא"ת לרבנן בחבושיו מאי דרשי ביה ושמא מבעי ליה לשוס דרשה: **אבל** למישם שיימינן בהו. ולא דמי לנתכוון להרוג את הבהמה והרג את האדם לכותי והרג את ישראל דהתם איכא קרא דדרשינן בפרק כ' דמכות (דף ז:) בבלי דעת פרט למתכוין להרוג את הבהמה כו' והכא ליכא קרא ולא ילפינן מהתם דהא מבעי לן קרא הכא לרבי שמעון לפטור נתכוון לבייש את זה ובייש את זה אף על גב דאיכא קרא בדיני נפשות:

ערוס

מסורת הש"ס

ו) לקמן לח., כ) [מכות כ:], ג) [קדושין כד: גיטין מב:], ד) ל"ל דמגיה, הש"ל, ה) [נקמן 5:], ו) הש"ל מוחק זה, ז) [לקמן פז. פנהדרין פו.], ח) [יבמות נד.], ט) ר"ת מוכ, י) [לקמן 5.].

תורה אור השלם

1. וכי יהיה איש שנא לרעהו וארב לו וקם עליו והכהו נפש ומת ונס אל אחת הערים האל: דברים יט יא
2. כי יצאו אנשים יחדו איש ואחיו וקרבה אשת האחד להציל את אשתו מיד מכהו ושלחה ידה והחזיקה במבשיו: דברים כה יא

הגהות הב"ח

(ו) גמ' כפחותין שבהן השתא מני לא ר"מ:

גליון הש"ס

גמ' ושבת קטנה לרב. עיין מתוכות דף סה ע"ב תוספות ד"ה שלה:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תוס' ד"ה רבא אמר וכו' ונפסרים היה כמוכ הכל לעבד. והא דלא הקשו לגירסא זו ממתני' דלקמן דף פז ע"א דקתני חוק מן הסנה בזמן שהוא שלו ר"ל כמ"ש התוספות לענין עבד כנעני בגיטין דף יב ע"ב ד"ה רפואתו וכו' יעויש"ה ודו"ק:

עין משפט נר מצוה

לו א מי' פ"ה מהלכות ממרים הלכה ו סמג לאוין ריט עוים ע"ד ריד סימן רמח סעיף ב:
לו ב ג מי' פ"ב מהלכות חובל ומזיק הלכה ד סמג עשין ס עוים ע מ"מ סימן תכ סעיף יב:
לח ד מי' שם הלכה ג עוים ע שם סעיף ה:
לט ה ו מי' שם פ"ד הלכה יג סמג שם:
מ ז מי' שם פ"ל הלכה יד סמג שם עוים ע מ"מ סימן תכח סעיף ב:

מוסף רש"י

וצמתה. יבשה (ג"ז בחוס' חבוש). הן פחת דמיו לימכר עכשיו בשוק והוא מזק, ולהכי קרי ליה שבת, שפחת דמיו של עכשיו אינו אלא משום שבת, שאינו יכולי לעשות מלאכה בשבת ידיו עד זמן שתחזור ידו, אלא לשמור קישואים יכא לאחר שיקל ממנו מלאכה המכה קלת, ושבת קטנה. הייני כאילו הוא שומר קישואין, שנתן לו כל ימי מלוי שישבב במקום מחמת מולי זה שאינו יכול לשמור קישואים (שם). דמי שבתו שבכל יום ויום. ואין כאן פחת דמיס, הואיל ופופו לחזור, אלא לפי שבת של כל יום יתן לו, כל ימי נפילתו למעה יתן שכר אדם אלם לפי מלאכה שהיה רגיל בה, וכשיעמוד ויהא יכולי לשמור קישואין ישמור קישואין חה יתן לו פחת השכר (שם). אין לעבדים בושת. המביים את העבד, לא חייבתו תורה לתת דמי בשתו (בנהדרין פז.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com